

Магистр Амонов Фаррух томонидан «Лалмикорликда ўстириладиган арпа хар хил нав намуналарининг курғокчиликка чидамлилигини баҳолаш натижалари» мавзусидаги тайёрланган магистрлик диссертация ишига

ТАҚРИЗ

Бугунги кунда арпа селекциясининг олдида турган долзарб муаммолардан бири баҳорги арпанинг эртапишар, иссиқликка, курғокчилик, гармсел ва касалликларга чидамли ҳамда бир йилда 2 марта ҳосил олишни таъминлайдиган арпа навларини яратиш ва ишлаб чиқаришга жорий этишдан иборат. Шунинг учун баҳорги арпа навларини яратишда арпанинг келиб чиқиш марказларидан келтирилган янги намуналарни ўрганиб, уларни Давлат реестрига киритилган навлар билан чапиштириб бошланғич манбалар яратиш долзарб муаммо саналади.

Республиканинг турли минтақалари тупроқ-иқлим шароитига мос келадиган, эртапишар, иссиқликка, касаллик ва зараркунандаларга ҳамда ётиб қолишга чидамли, ҳосилдорлиги 4,0-4,5 т/га ни ташкил қиладиган баҳорги арпа навларини яратиш селекционерлар олдида турган энг муҳим вазифалардан биридир. Кейинги йилларда селекционер олимларимиз томонидан бир канча курғокчиликка навлар чидамли навлар яратилди.

Дала тажрибалари Суғориладиган ерларда ғалла ва дуккакли ўсимликлар илмий-тадқиқот институти Ғаллаорол филиалида бажарилган. Тажриба майдонида арпа нав намуналарининг ўсиши, ривожланиши ва ташқи муҳитнинг турли хил ноқулай шароитларига чидамлилиги ва бошқа қимматли хўжалик белги хусусиятлари ўрганилган.

Ташқи муҳитнинг турли хил ноқулай шароитларига ва касалликларга чидамли, тезпишар, ҳосилдорлиги юкори арпа нав намуналарини ажратиб олиш ва селекция жараёнида янги навлар яратишда фойдаланиш илмий асосланган.

Тадқиқотнинг илмий ва амалий аҳамияти. Изланишлар асосида Ўзбекистон ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институтидан келтирилган арпа намуналарининг қимматли хўжалик белгилари ва биологик хусусиятлари атрофлича ўрганилди. Ушбу намуналар ичидан эртапишар бўлган намуналар аниқланди. Изланишлар натижасида олинган маълумотлар ва хулосалар селекцион изланишларда амалий аҳамиятга эга.

Танлаб олинган арпанинг коллекцион манбалари ҳамда районлаштирилган навлар ўртасида чатиштиришлар ўтказиб уларнинг селекция жараёнида самарали бўлиши аниқланди.

Диссертацияси ишида кургоччиликка чидамли арпа нав намуналарининг қимматли хўжалик, биологик хусусиятлари урганилиб улар орасидан танлаб олинган нав намуналаридан селекция жараёнида фойдаланиш тавсия этилган. Диссертация 3та боб, 14 та бўлим, хулоса ва адабиётлар рўйхати, иловадан иборат.

Диссертация мавзуси бўйича жами 2 та мақола конференция материалларида чоп этилган. Диссертация ишида кириш қисми, адабиётлар шарҳи, бошланғич манба ва иш услуби, тадқиқот натижалари ва уларнинг таҳлили, хулосалар ва тавсиялар ҳамда иловалар берилган

Мазкур магистрлик диссертацияси ДАК талабларига жавоб беради. Магистр Амонов Фаррух томонидан бажарилган магистрлик диссертациясини асосий химояга тавсия этаман.

ДДЭИТИ Ғаллаорол илмий тажриба

станцияси катта илмий ходим к.х.ф.н.

С. Ғайбуллаев

Магистр Амонов Фаррух томонидан «Лалмикорликда ўстириладиган арпа хар хил нав намуналарининг курғокчиликка чидамлилигини баҳолаш натижалари» мавзусидаги тайёрланган магистрлик диссертация ишига рахбар

Хулосаси

Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалигида чуқур ислохотлар амалга оширилиши натижасида дон етиштиришни кўпайтириш, бошоқли дон экинлари ҳосилдорлигини оширишда сезиларли натижаларга эришилди, жумладан қисқа муддат ичида ғалла мустақиллигига тўлиқ эришилди ва ғаллани импорт қилувчи давлатдан экспорт қилувчи давлатга айланди.

Бугунги кунда арпа селекциясининг асосий вазифалари ташқи муҳитнинг ноқулай омилларига чидамли бўлган ем-хашак, пивобоп ва озиқ-овқат саноати учун янги арпа навларини яратиш ҳисобланади.

Республиканинг лалми майдонларида экиш учун эртапишар, серҳосил, ташқи муҳитнинг ноқулай омилларига чидамли бўлган бошланғич манбаларини танлаш ва янги эртапишар арпа нав намуналарини танлаш тадқиқотнинг асосий мақсади.

Тадқиқотнинг объекти сифатида Икарда халқаро марказидан олинган лалми ерларда арпанинг курғокчиликка чидамли нав намуналаридан фойдаланилган. Дала тажрибалари Суғориладиган ерларда ғалла ва дуккакли ўсимликлар илмий-тадқиқот институти Ғаллаорол филиалида бажарилган.

Республиканинг лалми майдонларида экиш учун турли экологик-географик гуруҳларга мансуб бўлган арпа нав намуналарининг эртапишар, серҳосил, ташқи муҳитнинг ноқулай омилларига чидамли бўлган ва курғокчиликка чидамли арпа навларидан селекция жараёнида қимматли бошланғич материал сифатида фойдаланиш тавсия этилган.

Диссертация 3та боб, 14 та бўлим, хулоса ва адабиётлар рўйхати, иловадан иборат.

Диссертация мавзуси бўйича жами 2 та мақола чоп этилган.

Мазкур магистрлик диссертацияси ДАК талабларига жавоб беради. Магистр Амонов Фаррух томонидан «Лалмикорликда ўстириладиган арпа хар хил нав намуналарининг курғокчиликка чидамлилигини баҳолаш натижалари» мавзусида бажарилган магистрлик диссертациясини асосий химояга тавсия этаман.

“Қишлоқ хўжалиги экинлари

генетикаси, селекцияси ва

уруғлиги” кафедраси доценти

М.К.Луков